

РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

В. В. Скриль, к. е. н., доцент, доцент
кафедри фінансів, банківського бізнесу та
оподаткування,

*Національний університет «Полтавська
політехніка імені Юрія Кондратюка»,
м. Полтава, Україна*

А. Д. Глушко, к. е. н., доцент, доцент
кафедри фінансів, банківського бізнесу та
оподаткування,

*Національний університет «Полтавська
політехніка імені Юрія Кондратюка»,
м. Полтава, Україна*

Євроінтеграційний курс України зобов'язує провести законодавче, регулятивне та адміністративне реформування національної економіки та фінансової системи у відповідності до принципів та правил країн Євросоюзу. Фінансовий ринок і фінансове регулювання в економіках ЄС відіграють значну роль, а тому застосування правильних механізмів трансформації сфери фінансів є вкрай важливим для повноцінної інтеграції до європейських структур. Дослідження трансформаційних процесів банківської системи країн ЄС, як складової фінансової системи, є в цьому контексті актуальним і необхідним при розробленні курсу європейської інтеграції України.

Фінансова система Європейського Союзу представляє собою складну систему міждержавних зв'язків і наднаціональних інституцій, завдання якої – забезпечити спільні інтереси країн-членів у всіх сферах фінансових відносин: кредитування та залучення інвестицій, забезпечення міждержавних розрахунків та координації валютно-курсової політики, узгодження правил контролю за банківськими установами. Інституціональною та функціональною основою грошово-кредитного механізму в сучасних умовах виступає банківська система. Банківська система є невід'ємним елементом функціонування економіки країни. Від надійності економіки залежить надійність банківської системи, та, в свою чергу, ефективність функціонування бізнесу, надходження та інвестиції, в тому числі зовнішньоекономічні. Нині економічний ріст країн Європейського Союзу (ЄС) сповільнився, виникла низка проблем, які необхідно вирішувати. Все це суттєво позначилось і на зміні інститутів банківської системи ЄС [1].

Головною перевагою банківської системи ЄС у порівнянні з українською є стабільність. Крім цього, банківська система ЄС, на відміну від

вітчизняної, характеризується дієвим механізмом миттєвих платежів, що дозволяє проводити розрахунки в режимі реального часу, низькими відсотковими ставками за кредитами та стабільністю сплати відсотків за депозитами.

Щодо фінансового сектору України, то він переважно спирається на банки. Загальний обсяг банківського кредитування приватного сектору на кінець 2021 року становив лише 28% ВВП. Ця сума становила близько половини загальних активів банків, а решта припадала на кредити центральному уряду. Депозитна база країни також залишалася низькою порівняно з іншими великими ринками, що розвиваються. Отже, існує значний потенціал для поглиблення банківської системи України з метою підтримки розвитку приватного сектору.

Європейський досвід трансформації банківського сектору спричинив очищення та рекапіталізацію банківської системи України після фінансової кризи 2014-2015 років. Це дало можливість витримати економічний шок від російського вторгнення. Банки, що функціонували до 2022 року, були відносно прибутковими, ліквідними та добре капіталізованими. Позитивний вплив на банківську систему мала м'яка політика, яку проводив НБУ під час війни. Станом на вересень 2022 року не відбулося відпливу депозитів, що є наслідком повного гарантування вкладів фізичних осіб на час дії воєнного стану. Фактично до травня 2022 року гривневі депозити фізичних осіб виростили приблизно на 11 відсотків порівняно з довоєнними показниками, хоча депозити юридичних осіб та депозити фізичних осіб в іноземній валюті скоротилися [2].

З початку повномасштабного вторгнення роль держави на фінансових ринках України різко зросла. Банки згорнули кредитування приватного сектору, й попит на кредити також різко впав. В умовах воєнного стану пріоритетом для Національного банку є забезпечення безперебійного здійснення платежів та збереження працездатності, стабільності та ліквідності банківської системи. Діючи на випередження в перші місяці війни, центральний банк надавав банкам необмежене беззаставне рефінансування строком до одного року. З травня 2022 року, внаслідок стабілізації ситуації, банки можуть отримувати від НБУ лише забезпечені кредити. Фінансування Національним банком бюджету країни очікувано призвело до прискорення інфляції. Для стримування зростання цін, захисту резервів та формування додатної реальної доходності гривневих активів Національний банк підвищив облікову ставку на 15 відсоткових пунктів до 25% у червні 2022 року.

Література

1. Розвиток фінансових інститутів ЄС та виклики для фінансової політики України: монографія / [Борзенко О.О., Богдан Т.П., Шаров О.М. та ін.] ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». – Електрон. ресурс. – К., 2019. – 372 с.

2. НБУ буде розширювати співпрацю з ЄЦБ і європейським органом банківського нагляду. URL: <https://finbalance.com.ua/news/nbu-bude-rozshiryuvati-spivpratsyu-z-tsb-i-vropeyskim-orhanom-bankivskoho-nahlyadu>.

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ: СУТНІСТЬ, ОСНОВНІ УМОВИ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Т. В. Таран, здобувачка другого рівня вищої освіти,

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна

Науковий керівник –

О. В. Добровольська, *д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,*

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна

Кредитування є однією з найважливіших банківських послуг, оскільки кредити складають більшість банківських інвестицій, від яких надходить більша частина доходу банку.

Основними характеристиками банківських кредитів є:

– банківські кредити є основною формою кредиту, після якої готівкові або безготівкові кошти надаються банками в тимчасове користування;

– банківське кредитування – тип пропонуваної позики, де банк функціонує як спеціальна особа, зареєстрована в НБУ та визнана юридичною особою, уповноваженою НБУ на здійснення окремих видів кредитної діяльності. В Україні банківські кредити за дворівневою банківською системою можуть бути як кредитами центрального банку, так і кредитами комерційних банків;

– основою кредиту є кредитний капітал банку, утворений тимчасовим накопиченням вільних коштів, які банк вкладає на власних умовах і на власний ризик для отримання прибутку;

– банк надає кредити юридичним, фізичним особам та державі (як суб'єкту кредитних відносин, що називається позичальником);